

17.5.2021

Sivistysvaliokunta
siv@eduskunta.fi
VNS 3/2021 vp

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022—2025

Tässä AMKE ry:n lausunnossa valtioneuvoston selonteoksi julkisen talouden suunnitemaksi vuosiksi 2022–2025 keskitytään pääosin ammatillista koulutuksen näkökulmaan.

Ammatillisen koulutuksen rahoitus vuonna 2021

Vuoden 2021 talousarviossa ammatilliseen koulutukseen esitetään valtionosuudeksi 886,4 miljoonaa euroa sekä määräaikaista ja kertaluonteista 80 miljoonaa euroa hallitusohjelman tulevaisuusinvestointina, kokonaisrahoituksen noustessa 1,96 miljardiin euroon. Lisäksi vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa ammatillisen koulutuksen tukitoimiin kohdennettiin 17,5 M€ koronapandemian takia.

Julkisen talouden suunnitelma (JTS) 2022–25

JTS selonteon mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön kehysrahoitus laskisi vuodesta 2022 vuoteen 2025 lähes 500 M€. Lisäksi arvio kehysten ulkopuolisesta rahoituksesta laskisi 100 M€. AMKE ry pitää kehitystä erittäin huolestuttavana, koska mm. oppivelvollisuuden laajentaminen, työllisyyden edistäminen ja jatkuvan oppimisen haasteet edellyttävät merkittäviä panostuksia koulutusresursseihin.

Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta AMKE ry on pettynyt, ettei hallitusohjelman ns. tulevaisuusinvestointia 80 M€/v. opettajien ja ohjaajien palkkaukseen ole siirretty kehykseen. Tämä määräaikainen rahoitus laskee vuodella 2022 10 M€:lla. AMKE ry on kuitenkin tyytyväinen, että hallitusohjelman 235 M€ ns. tulevaisuusinvestoinnista ammatilliseen koulutukseen pidetään kiinni vaalikauden loppuun.

AMKE ry muistuttaa, että ammatillisen koulutuksen rahoitustason kehitys on viime vuosikymmenen loppupuolen suurten rahoitusleikkausten jälkeen edelleen vasta hitaasti nousussa. Samanaikaisesti erityisesti aikuisopiskelijoiden (jatkuva oppiminen) tarpeet nousevat resursseja nopeammin. Toiseksi järjestelmän ongelmana on sen määräaikaisten rahoitusten suuri määrä ja lukuisat työlääät rahoitushaut.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen muutos on ollut heikointa eri koulutussektoreita vertaillen. Lausunnon lopussa on kuvio reaalisten käyttömenojen kehityksestä viime vuosikymmenellä (liite 1.).

Koulutuskorvaus

Oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvauksen uudistamista koskevaan kokeiluun on varattu 5 M€ vuosittain JTS:ssa ajalle 2022–24. AMKE ry pitää kokeilua tärkeänä.

Julkisen talouden suunnitelma ja koulutuspoliittinen selonteko

Koulutuspoliittinen selonteko nostaa esiin tarpeen koronapandemiasta toipumisen tukemiseen. JTS ei valitettavasti osoita rahoitussuunnitelmaa koronapandemian aiheuttamien osaamiskapeikkojen paikkaamiseen. Toisaalta koronatuotot ovat tulleet lisätalousarvioista kehyksen ulkopuolelta. Huolestuttavaa tässä on, jos kehyksen ulkopuolinen rahoitus laskee, vaikka koronasta toipuminen edellyttää lisäresursseja. Tämän voi nähdä myös ristiriitaisena koulutuspoliittisen selonteon korostaman tasa-arvon kanssa.

JTS vastaa osittain koulutuspoliittisessa selonteossa esiin nostettuun työvoimapulaan. Tästä esimerkkejä ovat panostukset työvoimapaikoihin ja aikaisemmin hallituksen sopimaan erillisrahoitukseen lähihoitajien kouluttamiseen hoitajamitoituksen yhteydessä. AMKE ry muistuttaa, että julkisen talouden suunnittelussa tulisi varautua paremmin myös monien muiden työvoimapula-alojen kouluttamiseen ilman tarpeettomia erillisrahoituksia tai ns. korvamerkintöjä. Ammatillisen koulutuksen järjestäjät yhdessä työnantajien, TE-palveluiden ja kuntien työllisyyspalveluiden kanssa pystyvät vastaamaan tehokkaasti työvoimatarpeisiin.

JTS ottaa myös huomioon oppivelvollisuuden laajentamisen aiheuttamat kustannukset. AMKE ry muistuttaa huolellisesta seurannasta rahoituksen riittävydestä uusiin velvoitteisiin sekä kustannusten aiheuttamien kustannusten täysimääräisestä kompensoinnista koulutuksen järjestäjille. Esimerkiksi ns. kaksoistutkinnon suorittajat tulisi ottaa huomioon rahoituksessa, koska nykyisin maksuttomuuden kohdentaminen kohdistuu vain toisen tutkinnon opintomateriaaleihin.

Opiskelijahuolto ja hyvinvointi

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) selvityksen mukaan opiskeluhoitopalvelut heikkenivät jyrkästi koronakeväänä 2020 toisen asteen koulutuksessa. Palvelujen saatavuutta heikensi terveydenhoitajien ja lääkärin siirtäminen muihin tehtäviin sekä psykologien ja kuraattorien siirtyminen etä vastaanottoon.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on lisännyt kuluvalle hallituskaudella opiskelijahuollon palveluiden rahoitusta 29 M€:lla. Sote-uudistuksessa esitetään opiskelijahuollon järjestämisvastuun siirtämistä kunnilta hyvinvointialueille. AMKE ry on huolestunut, siitä että opiskelijahuollon palveluiden saatavuus saattaa heiketä tässä uudistuksessa.

Ystävällisesti

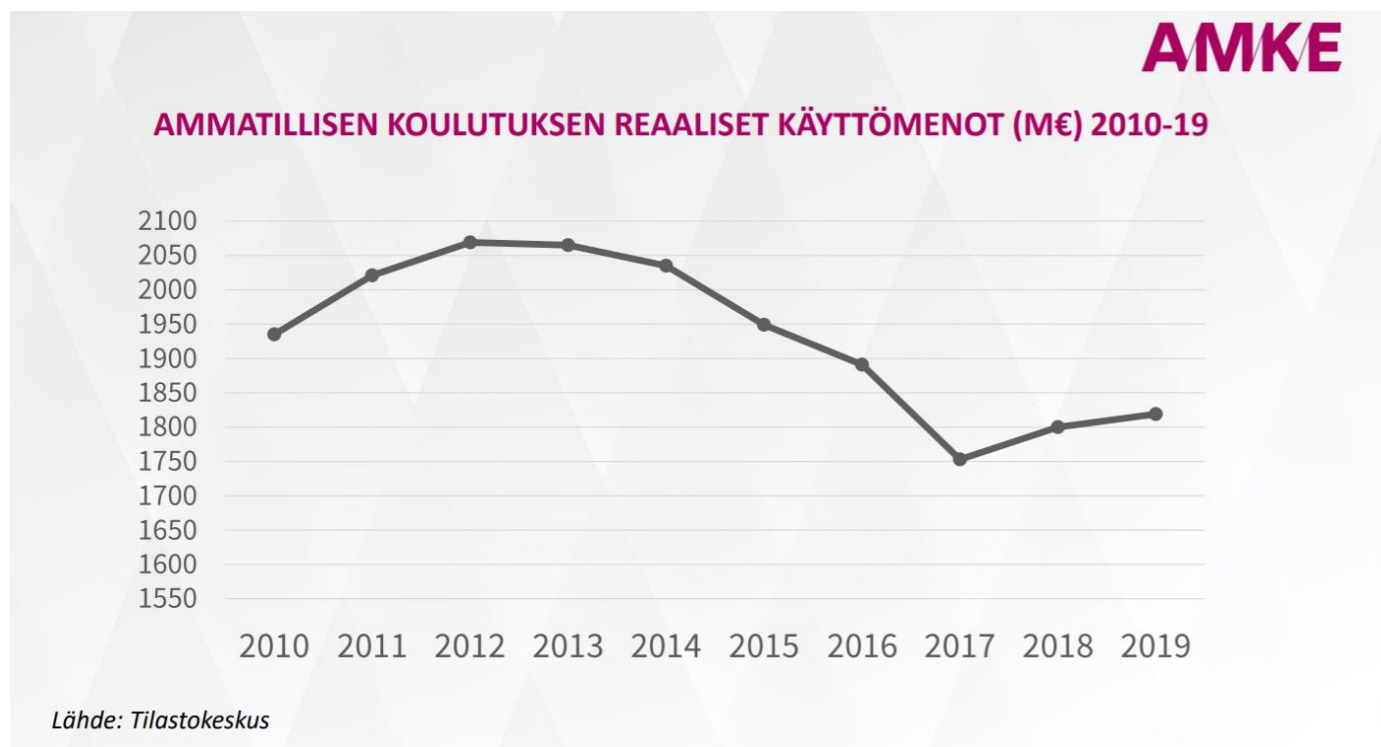
Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Saku Lehtinen
asiantuntija

Lisätiedot

asiantuntija, Saku Lehtinen, 040 041 2057, saku.lehtinen@amke.fi

Liite 1.

Tilastokeskus Koulutuksen käyttömenot 2019 https://stat.fi/til/kotal/2019/kotal_2019_2021-05-07_tie_001_fi.html